

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/47065,Sledztwo-w-sprawie-zbrodni-nazistowskich-dokonanych-w-obozi-e-koncentracyjnym-Stu.html>
04.03.2026, 22:12

Śledztwo w sprawie zbrodni nazistowskich dokonanych w obozie koncentracyjnym Stutthof w Sztutowie

Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku podjęła z zawieszenia śledztwo byłej Okręgowej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w sprawie zbrodni nazistowskich dokonanych w okresie od 2 września 1939 r. do 9 maja 1945 r. na terenie niemieckiego obozu koncentracyjnego Stutthof w Sztutowie i w jego podobozach, w wyniku czego śmierć poniosło nie mniej niż 63 tysiące osób.

Obóz w Sztutowie utworzony został w dniu 2 września 1939 r. jako „Obóz Jeńców Cywilnych Stutthof” /niem. Zivil-Gefangen Lager Stutthof/. Załogę i personel stały obozu stanowili członkowie formacji SS. Pierwszymi więźniami byli Polacy z Pomorza. Na terenie obozu i w jego pobliżu dokonywano pojedynczych i masowych zabójstw, zwłaszcza członków gdańskiej polonii, działaczy społecznych i narodowych, inteligencji i duchowieństwa.

Na polecenie Himmlera od stycznia 1942 r. obóz Stutthof wszedł do systemu obozów koncentracyjnych. Obóz stale rozbudowywano. Wybudowano piecze krematoryjne oraz specjalny bunkier do masowego uśmiercania ludzi przy użyciu gazu. Oprócz obozu głównego istniały jego podobozy, filie i komanda robocze na terenie od Rygi po Police k. Szczecina. Umieszczani w KL Stutthof więźniowie pochodzili z różnych państw Europy. Najwięcej było Polaków. W styczniu 1945 r. liczba więźniów obozu głównego podobozów wynosiła 60.000 osób. Ogółem przez obóz Stutthof według ewidencji więźniów przeszło 110.000 osób. Liczbę zabitych w obozie szacuje się na około 63 do 65 tysięcy osób (w tym 28 tys. Żydów).

Więźniowie ginęli w wyniku planowych zabójstw z przyczyn politycznych lub rasowych poprzez rozstrzelanie, powieszenie, uśmiercenie w komorze gazowej, wstrzykiwanie fenolu, a także w wyniku stworzenia w obozie ekstremalnych warunków bytowych i ciężkiej pracy, okrutnego traktowania, chorób i braku opieki lekarskiej.

Od 25 stycznia 1945 r. przeprowadzona została piesza ewakuacja więźniów KL Stutthof, podczas której dopuszczono się licznych zabójstw, a duża ilość ewakuowanych zginęła w wyniku mrozu, głodu, wycieńczenia i złego stanu zdrowia.

W dniu 9 maja 1945 r. do obozu wkroczyły jednostki armii sowieckiej, zastając tam tylko 140 więźniów.

Celem śledztwa jest ustalenie osób pokrzywdzonych, zweryfikowanie danych

funkcjonariuszy niemieckich i więźniów funkcyjnych obozu, ustalenie żyjących sprawców zbrodni i pociągnięcie ich do odpowiedzialności karnej, ustalenie okoliczności zabójstw i masowej eksterminacji więźniów oraz funkcjonowania i warunków ich życia w obozie.

Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku prosi wszystkie osoby mające wiedzę o powyższych zdarzeniach o kontakt z tutejszą Oddziałową Komisją: pisemnie – Al. Grunwaldzka 216, 80-266 Gdańsk, pod numerem telefonu – 58 660 67 30 lub mailowo: komisja.gdansk@ipn.gov.pl.

p.o. Naczelnika
Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
w Gdańsku
prok. Tomasz Jankowski

Gdańsk, dnia 8 lutego 2018 r.